

O FREIXO

O FREIXO É UNHA ÁRBORE AUTÓCTONA MARXINADA POLA POLÍTICA FORESTAL AUTONÓMICA QUE POSÚE UNHA MADEIRA MOI APREZADA NO MERCADO POLAS SÚAS EXCELENTE CUALIDADES TECNOLÓXICAS. PÓDESE PLANTAR NAS BEIRAS DOS RÍOS E NAS VALGADAS PROFUNDAS E HÚMIDAS. SE SE PLANTA DE FORMA ESPALLADA OU SE DEMOUCA (CÓRTASE PERIODICAMENTE A 2-3 M DE ALTURA), DÁ LUGAR A DEVESAS ("DEHESAS") ONDE É POSÍBEL UN INTERESANTE APROVEITAMENTO MIXTO GANDO-MADEIRA. ÉSTE É UN USO TRADICIONAL EN ZONAS COMO LEÓN QUE RESULTA ACORDE COA TENDENCIA A EXTENSIFICAR A GANDERÍA.

O nome latino do noso freixo, *Fraxinus excelsior*, alto, sobresaliente, xa nos indica que estamos fronte a unha árbore de gran tamaño, que pode acadar ata 40 m e portar maxestosos de alto valor paisaxístico e ornamental. É unha especie moi resistente ós fríos, polo que se atopa tamén na montaña, ata os 1400 m.

Necesita de solos profundos e húmidos, sendo unha especie ripícola, de beira de río, e no seu defecto de terreos permanentemente húmidos, con auga corrente ben aireada. Aparece de xeito natural misturado cos carballos e capudres, o que nos indica que, o mesmo ca eles, precisa de solos de certa calidade.

Se se considera a súa plantación e esta calidade e profundidade do solo non foran suficientes, sería aconsellable plantar bidueiros, e se a humidade do solo implicase empozamento e falta de osíxeno, cambiaríamos o freixo polo ameneiro, a nosa especie frondosa autóctona máis adaptada ó empozamento.

Os freixos teñen interese para crear sistemas “adehesados” de aproveitamento mixto gando-madeira. Este é un uso tradicional en zonas como León, onde os freixos son demoucados, é dicir, cortados periodicamente a dous ou tres metros de altura. Deste xeito, os troncos emiten abundantes gromos que constitúen un excelente alimento para o gando. Ademais,

ó estaren as árbores amplamente espalladas, e o solo sen a sombra das copas, permítese o abundante crecemento do pasto.

En xeral, calquera árbore é compatible co gando, como sabían os nosos devanceiros, sempre e cando se teñan en conta uns sinxelos principios prácticos. Un deles está en protexer as pequenas plantas ata que teñan un tamaño que evite sexan pisadas e destruídas ou totalmente comidas no caso de seren especies comestibles polo gando (uso de cercas ou protectores individuais das árbores nas primeiras idades).

EN XERAL, CALQUERA ÁRBORE É COMPATIBLE
CO GANDO, COMO SABÍAN OS NOSOS DEVANCEIROS,
SEMPRE E CANDO SE TEÑAN EN CONTA UNS
SINXELOS PRINCIPIOS PRÁCTICOS

O outro princípio básico radica no control da densidade das árvores e a sombra que projectan no solo. É dicir, o pasto necesita da luz directa do sol, por eso diminúe en produtividade a medida que as árbores aumentan o sombreado do solo, ata chegar a desaparecer se o sombreado é moi intenso.

Así, se se espallan as árbores ou se demoucan reducindo o tamaño das copas, estamos a facer compatible a coexisten-

PRODUCCIÓN DE PLANTA FORESTAL Especialidade en frondosas, castiñeiro híbrido, nogueiras, carballos, acevros...
PLANTA ORNAMENTAL E DE SEBE. Acevros variegados, Thujas, Leylandii...
PLANTA FROITEIRA ENXERTADA. EQUIPOS DE PROTECCIÓN DE PLANTA. Tesoiras, motoserras, desbouzadoras...

PROXECTOS E ENXEÑERÍA FORESTAL. Xestión de axudas Unión Europea. SERVICIOS AGROFORESTAIS.
PLANTACIÓNS FORESTAIS, ROTURACIÓNS AGRARIAS. TRATAMENTOS SELVÍCOLAS.
MANTEMENTOS: claras, limpeza, podas, abonados, tratamentos fitosanitarios (pragas e enfermidades)

MADEIRAS TRATADAS Cerramentos agroflorestais, entitoramentos, esqueiras,
pasarelas, bordos, sinalamentos, postes, casetos, estacas....

cia de pasteiro e a produción de madeira. Deixaremos máis ou menos árbores por superficie segundo a prioridade sexa a produción de madeira ou pasto.

O demoucado non se pode facer con tódalas especies, ben porque non agroman de novo, caso dos piñeiros, ou porque se deteriore a calidade da madeira. Non é o caso do freixo, que amais de soportar perfectamente o demoucado, adquire uns debuxos moi característicos na súa madeira, que a fan moi decorativa e valiosa para chapas e táboas de calidade.

O FREIXO NECESITA DE SOLOS PROFUNDOS E HÚMIDOS, SENDO UNHA ESPECIE DE BEIRA DE RÍO, E NO SEU DEFECTO DE TERREOS PERMANENTEMENTE HÚMIDOS

Polo tanto os freixos, ademais de enriqueceren as reboacións forestais nas beiras dos ríos ou nas valgadas profundas e húmidas, pódense utilizar en zonas de vocación gandeira para xeraren unha renda complementaria en forma de aproveitamento de madeira. Aspecto moi interesante nun contexto como o galego, onde as explotacións tenderán máis a extensificación, en concordancia coas directrices das reformas ambientais da Comisión Europea para a agricultura, e o desenvolvemento rural da UE.

MÉTODOS DE PLANTACIÓN

En plantacións para aproveitamento directo de madeira poderemos plantar cunha densidade de 625 plantas por hectárea. Se se pretende un sistema adevesado, abundará cunhas 200 plantas. Sempre plantadas a plena luz, sen sombra doutras árbores.

No caso das devesas, protexerémolas debidamente do gando ata que alcancen un tamaño suficiente para sobreviviren ó pisoteo e ás mordeduras dos animais. No caso de se plantaren para madeira, teremos especial coidado na forma-

As devesas de freixos, tradicionais en zonas como León, permiten un aproveitamento mixto gando-madeira. Nelas os freixos son demoucados, é dicir, cortados periodicamente a 2-3 m de altura. Algunhas especies, como a cegoña branca, aproveitan os freixos demoucados para aninaren.

As follas do freixo son compostas, de 9-13 folíolos, con inserción perfectamente oposta no ramiño. As xemas son negras, O froito é unha sámara, que dá unha semente difícil de xerminar, aínda que o freixo agroma moi ben. A cortiza é primeiro verdosa e despois grisácea

ción da troza basal, ou parte inferior do tronco. Para iso cortaremos as pólas que gallen a árbore nos primeiros 4 metros de altura. Os freixos, como todas as especies de follas opostas, tenden a formar gallas con facilidade, orixinándose un tronco dobre que de non correxirse a tempo depreciará o futuro aproveitamento e o valor da madeira.

A madeira ten unhas excelentes cualidades tecnolóxicas, sendo especialmente elástica e apta para resistir impactos, polo que se utiliza para instrumentos deportivos, como bates e raquetas, outros usos como mangos de ferramentas, e tradicionalmente nos eixos dos carros. Actualmente é moi apreciada para mobles e carpintería e ebanistería en xeral. Acada altos valores no mercado, o cal é un interese máis para lle dar uns coidados mínimos que garantan un axeitado valor no momento de facer a corta de renovación. O oitenta por cento do valor localízase nas dúas primeiras trozas.

O freixo ten na nosa terra un parente moi próximo, a freixa (*Fraxinus angustifolia*). A freixa é de menor tamaño có freixo e non soporta tanto os fríos. Polo demais, ten usos e aplicacións similares ós comentados para o freixo, tanto no referente ó demoucado como ás características da madeira.